

TÜRK TORAKS DERNEĞİ TÜTÜN KONTROLÜ ÇALIŞMA GRUBU “GENÇLİK VE NİKOTİN BAĞIMLILIĞI” BASIN BİLDİRİSİ

Bilindiği üzere; 14-24 yaş bireyleri kapsayan gençlik dönemi, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki geçiş dönemi olarak tanımlanır. Bireyin ileriki yaşam yıllarının ön tasarımının yapıldığı; sosyal, duygusal ve zihinsel açıdan dikkate değer gelişmelerin yaşandığı bu dönemde önemli sinirsel ve davranışsal değişimler yaşanır. Akran etkisi, sosyal kabul, benlik algısı, risk alma eğilimi ve ödül arayışının arttığı gençlik döneminde bağımlılık yapıcı maddeler etkilerini beyin ödül sistemini uyararak göstermektedir. Bu nedenle gençlerin zaten var olan ödül arayışlarını, bağımlılık yapıcı özelliğe sahip nikotin içerikli ürünlerle pekiştirmesi bağımlılığı kaçınılmaz kılacaktır. Ayrıca gençlerin bağımlı olmasına neden olan diğer durumlardan biri de akran etkisidir. Akranlarının sigara içme davranışı, sigaraya başlama ve bırakma üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinir. Benzer şekilde, ebeveynlerin sigara içmesi de ergenin sigaraya başlamasına neden olan faktörlerdendir.

Ancak en önemli etkenin tütün endüstrisinin gençlere yönelik pazarlama taktikleri olduğu unutulmamalıdır. Tütün endüstrisi genç nüfusu potansiyel birer müşteri olarak görmekte, piyasaya sürdüğü ürünlerle gençleri hedef alarak zararı azaltılmış ürün adı altında gençleri zehirlemeye ve mevcut pazarını devam ettirmeye çalışmaktadır. Gençlik yıllarında herhangi bir tütün ürünü kullananlarının (nargile, puf bar vs) ileriki yaşam yıllarında bağımlı birer birey olması kaçınılmazdır. Türü ne olursa olsun tütün kullanma süresi uzadıkça bağımlılığın güçlendiği, sigarayı sürdürme ve tütüne bağlı hastalıklara yakalanma riski arttığı bilinmektedir. Bugün bilinen bir gerçektir ki; sigara içen her 10 yetişkinden 9’u ilk sigarasının 18 yaşından önce denemiştir. Aslında tütün ürünlerinin 18 yaş altına satış yasağı, tütünün zararlarına ilişkin reklam ve kamu spotları gibi tütün kontrolü çabalarının amacı gençlerin sigara ve tütün kullanımını önlemeye yönelik çalışmalardır ancak yeterli ve etkili olamamaktadır. Bugün dünya nüfusunun 1,3 milyarını oluşturan ergenler arasında herhangi bir tütün ürünü kullanım sıklığı erkeklerde %12.9 ve kadınlarda %7.4’ tür. Sigara özelinde ise bu sıklık erkeklerde %7.9 kızlarda %3.5 ‘tir. Elektronik sigara ve ısıtılmış tütün ürünlerinin ergenlik döneminde kullanımına yönelik Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) elinde küresel bir veri yokken, yapılan lokal çalışmalarda bu sıklığın Türkiye’de %1.02, Çin’de %26.4, Orta ve Doğu Avrupa’da %10.6, Amerika’da ise %10.0 olarak bildirilmiştir. DSÖ, gençlerde elektronik sigara kullanımının salgın olduğuna dikkati çekerek acil eylem planı oluşturmak için çağrıda bulunmuştur.

Ülkemizde üretimi ve satışı yasak olmasına rağmen, gençlerin kolaylıkla ulaştığı puff bar gibi tek kullanımlık elektronik sigaralar, gençlerde nikotin bağımlılığı açısından büyük bir tehlike arz etmektedir. İçerisinde nikotinin yanı sıra çeşitli aromalar ve kenevir dahil birçok kimyasal maddeler barındıran bir ürünün sigaraya göre zararının azaltılmış olması mümkün değildir. Ayrıca yapılan araştırmalar, elektronik sigaraların pek çok sağlık zararını net olarak ortaya koymaktadır. Bu nedenle özellikle 24 yaş altı genç nüfusun tütün endüstrisinin taktiklerine karşı bilinçlendirme çalışmaları büyük önem taşımaktadır.

Türk Toraks Derneği olarak; gençleri bağımlılıktan koruma ve önleme çalışmalarında hem yasal hem de toplumsal mekanizmaların etkin bir şekilde kullanılmasını öneriyoruz.

Gençlerin bağımlılıktan korunmasında ülke genelinde tütün kontrolü çerçevesindeki yasaların doğru şekilde uygulanmasının ivedilikle sağlanması gerekmektedir. Ayrıca hem aileleri hem de gençleri kapsayan tütün kontrolü yasalarına ilişkin bilgilendirme çalışmalarının ve tütün endüstrisinin taktiklerine karşı dikkat çeken sosyal kampanyaların oluşturulmasının önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Türk Toraks Derneği

KAYNAKLAR

1. WHO,2021
<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/348537/9789240039322-eng.pdf?sequence=1>.
2. <https://www.who.int/news/item/14-12-2023-urgent-action-needed-to-protect-children-and-prevent-the-uptake-of-e-cigarettes>
3. Kurtuluş Ş, Can R. Use of e-cigarettes and tobacco products among youth in Turkey. *Eurasian J Med.*, 2022;54(2):127-132.//
4. Wang XS, Zhang XL, Xu XX, et al. Electronic cigarette use and smoking cessation behavior among adolescents in China. *Addict Behav.* 2018;82:129-134. doi:10.1016/j.addbeh.2018.02.029
5. Ollila H, Tarasenko Y, Ciobanu A, et al Exclusive and dual use of electronic cigarettes among European youth in 32 countries with different regulatory landscapes *Tobacco Control* Published Online First: 25 April 2023. doi: 10.1136/tc-2022-057749
6. Birdsey J, Cornelius M, Jamal A, et al. Tobacco Product Use Among U.S. Middleand High School Students — National Youth Tobacco Survey, 2023. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep* 2023; 72(44):1173–1182.
7. Viner, R. M., Ozer, E. M., Denny, S., Marmot, M., Resnick, M., Fatusi, A., & Currie, C. (2012). Adolescence and the social determinants of health. *Lancet (London, England)*, 379(9826), 1641–1652. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(12\)60149-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(12)60149-4).